

УДК: [811.111:005.336.2]:[336:37.016:003-028.31]

Тетяна Григорівна Король,кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов,
Вищій навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»,
вул. Ковалю, 3, м. Полтава, Україна**АНГЛОМОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ЧИТАННІ ФІНАНСОВОЇ
ФАХОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ОБ'ЄКТ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ**

Статтю присвячено аналізу англомовної компетентності в читанні фінансової фахової літератури як об'єкта тестового контролю. Відповідно до перебігу формування англомовної компетентності в читанні фахової літератури визначено групи прямих об'єктів тестового контролю, а саме: окремі операції, що складають відповідні рецептивні лексичні й граматичні навички читання; власне рецептивні лексичні й граматичні навички читання; окремі мовленнєві вміння, що забезпечують реалізацію того чи іншого виду читання; макровміння в окремому виді читання; комплекс макровміння у відповідних видах читання. Зіставлено виокремлені об'єкти контролю з відповідними їм видами тестового контролю.

Ключові слова: тестовий контроль, англомовна компетентність в читанні фахової літератури, об'єкт тестового контролю, прямий об'єкт контролю, опосередкований об'єкт контролю, операції, рецептивні навички читання, мовленнєві вміння читання, макровміння в окремому виді читання, англомовний фінансовий науковий текст.

Постановка проблеми. Сформованість англомовної компетентності (АК) в читанні фахової літератури є необхідним складником професійної підготовки сучасного спеціаліста, особливо фінансиста як представника нашої держави на арені міжнародних економічних перетворень. Успішність перебігу формування АК в читанні фахової літератури в умовах сучасного вищого навчального закладу (ВНЗ), перш за все, визначається обраними технологіями навчання та засобами контролю опанування студентами цього виду мовленнєвої діяльності. З огляду на загальнометодичні вимоги до реалізації контролю в немовному ВНЗ, на специфіку читання як рецептивного виду мовленнєвої діяльності, а також індивідуально-психологічні особливості студентів напряму підготовки «Фінанси» найбільш перспективним видається застосування тестової форми контролю. Її якість, у свою чергу, детермінується низкою чинників, чільне місце з-поміж яких посідає адекватне визначення змісту контролю, а саме – укладення чіткого переліку взаємопов'язаних об'єктів тестового контролю (ТК).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри неабиякий інтерес учених-методистів до цієї проблеми зміст ТК здебільшого розглядається в контексті організації підсумкового тестування, як у початковій (М. В. Денисенко 2003, О. П. Петренко 1996), так і середній школі (Т. А. Бобро 1999, Е. Н. Гром 1999, Л. В. Гнаповська і О. Г. Квасова 2008, Л. А. Кожевникова 2008, О. П. Петрашук 1999, J. Ch. Alderson, M. Cserezhnyés 2005), залишаючи при цьому поза увагою об'єкти поточного й рубіжного контролю. Крім того, як об'єкти ТК досліджуються лише окремі компоненти іншомовної компетентності в читанні, а саме: лексичні навички читання (Л. В. Банкевич 1981, Е. Ф. Иванова 1975,

С. С. Копылова 2004, С. Ю. Ніколаєва, О. Б. Метьолькіна 1997, Н. С. Саєнко 1998, J. Milton 2009), граматичні навички читання (В. В. Осідак 2004, Т. В. Путинцева 1993), мовленнєві читацькі вміння загалом (J. Ch. Alderson 2000, J. Sh. Caldwell 2008, К. Perkins 1998) та вміння читати фахову літературу іноземною мовою зокрема (Г. В. Барабанова 2005, Г. И. Битешева 2005, Н. Ю. Гутарева 2005, D. Douglas 2000). Зрештою, перелік об'єктів ТК АК в читанні фахової літератури дещо конкретизується під час розробки методик навчання й контролю цього виду мовленнєвої діяльності майбутніх ветеринарних лікарів (Т. І. Кушнарєва 2006), студентів аграрних спеціальностей (О. С. Малюга 2007), майбутніх технологів продуктів громадського харчування (С. Л. Мерцалова 2000), студентів-юристів (Г. А. Циммерман 2007) та майбутніх інженерів-механіків (О. А. Гришина 2014).

Однак, все ще потребують уточнення та деталізації об'єкти поточного, тематичного, модульного та підсумкового ТК АК у читанні в умовах сучасного ВНЗ з урахуванням лінгвостилістичних особливостей текстів певного фаху та професійних потреб спеціалістів окремої галузі [9]. Саме тому **метою цієї публікації** є визначення переліку об'єктів ТК АК у читанні фінансової фахової літератури з огляду на вищезазначені чинники та їх зіставлення із відповідними видами ТК.

Виклад основного матеріалу дослідження. Планування будь-яких об'єктів контролю викладачем, зокрема об'єктів ТК АК у читанні фінансової фахової літератури, передбачає виокремлення не лише остаточних об'єктів контролю по завершенню вивчення дисципліни студентами (результативний аспект ТК), а й низки проміжних об'єктів контролю, перебіг фор-

мування яких має перевірятися безпосередньо у процесі навчання (процесуальний аспект ТК).

З огляду на обмеженість навчання майбутніх фінансистів англomовного читання фахової літератури, слідом за Т. І. Кушнарвою [4], розглядаємо підсистему об'єктів ТК як сукупність прямих та опосередкованих об'єктів контролю. Серед останніх виокремлюємо такі: 1) предметні / експертні знання (предметна компетентність); 2) крайнознавчі знання (соціокультурна компетентність); 3) дискурсивні знання (текстова компетентність); 4) читацькі стратегії (стратегічна компетентність).

Ураховуючи етапність формування у процесі навчання будь-якої навички / уміння / компетентності, застосовуємо до нашого дослідження ідею рівневого розподілу об'єктів ТК, запропоновану О. Ю. Горчевим [1, с. 69]. На цій основі структуруємо підсистему об'єктів контролю АК у читанні фінансової фахової літератури на такі групи: 1) мовні лексичні й граматичні знання; 2) окремі операції, що складають відповідні рецептивні лексичні й граматичні навички читання; 3) власне рецептивні лексичні й граматичні навички читання; 4) окремі мовленнєві вміння читання, що забезпечують реалізацію того чи іншого виду читання; 5) макровміння в окремому виді читання (переглядове / ознайомлювальне / вивчаюче); 6) комплекси макровміннь у відповідних видах читання (наприклад, переглядове → ознайомлювальне).

На основі чинних програмних вимог [6] групи мовних лексичних і граматичних знань одразу відносимо до опосередкованих об'єктів ТК. Перелік же прямих об'єктів ТК кожної з груп конкретизуємо та зіставляємо з відповідними їм видами ТК.

Група окремих операцій, що складають відповідні рецептивні лексичні й граматичні навички читання. Опанування окремими операціями є необхідною проміжною ланкою становлення відповідних рецептивних лексичних і граматичних навичок. У випадку лексичної навички читання до прямих об'єктів контролю належать такі операції: 1) сприймання форми / впізнання лексичної одиниці (ЛЮ); 2) розпізнавання / диференціації ЛЮ; 3) семантизації / встановлення значення ЛЮ.

Зважаючи на складність лексичного матеріалу англomовного фінансового наукового тексту (АФНТ) [3], ми уклали методичну типологію ЛЮ реального словника майбутнього фінансиста [2], що дозволила виокремити як прямі об'єкти ТК такі операції: 1) сприймання форми ЛЮ-інтернаціоналізмів і ЛЮ-неологізмів, багатокомпонентних ЛЮ та модифікованих багатокомпонентних ЛЮ; 2) семантизації багатозначних ЛЮ, що мають загальноужиткове й вузькоспеціальне значення або декілька вузькоспеціальних значень, ЛЮ-інтернаціоналізмів і ЛЮ-неологізмів, ЛЮ, відмінних за значенням або одним зі значень у порівнянні з відповідниками в рідній мові, ЛЮ-реалій і ЛЮ, відмінних за формою й обсягами значень від їхніх еквівалентів у

рідній мові, та модифікованих багатокомпонентних ЛЮ. Окреме місце серед прямих об'єктів ТК цієї групи належить операції розрізнення значень неабсолютних синонімічних ЛЮ.

З огляду на порівняну типовість граматичних структур (ГС), що використовуються для передачі інформації в будь-якому англomовному науковому тексті, у тому числі й фінансовому [3], наводимо одразу перелік операцій рецептивної граматичної навички читання, що виступають прямими об'єктами ТК: 1) сприймання / впізнання графічного образу ГС, відмінних за формою від їхніх еквівалентів рідною мовою, та складних за формою ГС, розпізнавання меж компонентів яких у процесі читання можуть викликати труднощі у студентів; 2) розпізнавання / категоризації відмінних за значенням ГС від аналогів у рідній мові, граматичних омонімів та ГС, схожих за формою в англійській мові; 3) прогнозування окремої ГС у процесі читання; 4) диференціації / розмежування граматичних омонімів чи ГС, які мають схожі компоненти або подібний порядок їх розташування; 5) зіставлення ГС, відмінних за формою від відповідників рідною мовою, та омонімічних, багатозначних ГС з вираженими ними значеннями.

Очевидно, що всі вищевизначені прямі об'єкти ТК цієї групи спрямовані на перевірку ефективності процесуальної сторони навчання студентів англomовного читання та відповідно контролюються безпосередньо на практичному занятті, а тому належать до об'єктів поточного ТК.

Група власне рецептивних лексичних та граматичних навичок читання. Сформованість лексичної навички читання проявляється у здатності студента автоматично сприймати іншомовне повідомлення на рівні окремого слова, словосполучення та цілого контексту [5, с. 63]. Залежно від характеру представленості лексичного матеріалу у свідомості читача виокремлюємо такі рецептивні лексичні навички читання як прямі об'єкти ТК: 1) розуміння ЛЮ реального словника (ЛЮ, попередньо закріплені у пам'яті читача); 2) розуміння ЛЮ потенціального словника (ЛЮ, невідомі до моменту читання, але цілком зрозумілі на основі їхніх словотворчих елементів або різного роду контексту); 3) розуміння абсолютно незнайомого лексичного матеріалу, що передбачає використання додаткових джерел інформації (словники / довідники).

Відповідно до характеру опори для встановлення значення незнайомого слова навичку розуміння ЛЮ потенціального словника поділяємо на: 1) навичку встановлення значення невідомого слова за формальними ознаками (семантизація афіксально-похідних слів, слів-комполітів, конвертованих утворень, інтернаціональних / міжнародних слів, невідомих термінологічних словосполучень, що містять знайомі компоненти, за рахунок доосмислення їхнього сумарного значення); 2) навичку розуміння невивчених співзначень багатозначних слів з опорою на контекст; 3) навичку встановлення значення невідомої ЛЮ на основі графічної, символічної, табличної

інформації, предметних / експертних знань тощо; 4) навичку ігнорування несуттєвих для мети читання незнайомих ЛО.

У свою чергу, сформованість навички розуміння абсолютно незнайомого лексичного матеріалу виявляється у здатності читача раціонально користуватися словником / довідником в оптимальному режимі у процесі читання, вибираючи контекстуально правильне значення невідомої ЛО з-поміж наведених у словниковій статті.

Сформованість рецептивної граматичної навички читання полягає у швидкому й точному впізнаванні форми та зіставленні ГС з її значеннями у процесі читання з метою вилучення змісту висловлювання, представленого у вигляді графічного коду. Прямими об'єктами ТК цієї групи виступають такі рецептивні граматичні навички читання: 1) встановлення зв'язків між словами; 2) встановлення смислових зв'язків між реченнями / абзацами, зокрема, за рахунок розпізнавання дискурсивних маркерів; 3) прогнозування живання ГС на основі цілісного сприйняття тексту.

Оскільки, з одного боку, процес формування виокремлених вище навичок розпочинається безпосередньо у процесі навчання читання в рамках проведення окремих практичних занять, то вони належать до об'єктів поточного ТК. З іншого боку, процес їхнього формування триває на матеріалі певної теми протягом окремого тематичного блоку практичних занять чи навіть протягом декількох тематичних блоків, що дозволяє віднести їх до об'єктів ТК позааудиторного читання, тематичного й модульного ТК.

Група окремих мовленнєвих умінь читання, що забезпечують здійснення того чи іншого виду читання. Залежно від рівнів розуміння тексту, слідом за С. К. Фоломкіною [7], розрізняємо: 1) вміння, спрямовані на вилучення фактичної інформації з тексту; 2) вміння, націлені на смислове опрацювання отриманої в результаті читання інформації. До прямих об'єктів ТК у першому випадку відносимо такі вміння: а) виділяти з тексту окремі його елементи (терміни, опорні / ключові слова, смислові віхи, основні факти / аргументи тощо); б) встановлювати смислові зв'язки між окремими об'єктами, фактами, явищами та визначати їхню послідовність у тексті; в) узагальнювати, синтезувати здобуті у процесі читання факти, об'єднувати їх у смислові фрагменти; г) співвідносити смислові фрагменти тексту між собою; д) розуміти зв'язок між окремими реченнями та відповідними їм фрагментами тексту; е) прогнозувати на смисловому рівні: передбачати ймовірне продовження або завершення смислового фрагмента; є) орієнтуватися в зовнішній логіко-смисловій структурі тексту; ж) визначати початок і кінець окремої теми; з) розуміти екстралінгвістичні засоби подачі інформації.

Серед умінь, спрямованих на смислове опрацювання отриманої в результаті читання інформації, виокремлюємо такі: а) визначати тематичний підрозділ, до якого належить даний текст; б) встановлювати тему

та головну думку / ідею тексту, висловлені як експліцитно, так й імпліцитно; в) формулювати розкриття у тексті проблему; г) визначати комунікативний намір автора; д) оцінювати точність заголовків / підзаголовків тексту; е) виводити судження, робити висновки на основі вилученої інформації; є) робити висновки на основі екстралінгвістичних засобів подачі інформації, які не подані експліцитно; ж) диференціювати факти, ідеї, думки, ставлення, судження й гіпотетичну інформацію; з) оцінювати викладені у тексті факти з позицій наявних предметних / експертних знань і власного попереднього досвіду та оцінювати важливість здобутої інформації, її актуальність, теоретичну й практичну цінність для здійснення професійної діяльності; і) інтерпретувати експліцитно й імпліцитно подану у тексті інформацію; к) скорочувати / компресувати текст за рахунок вилучення несуттєвих деталей та моментів; л) відбирати у процесі читання факти (аргументи, приклади тощо) відповідно до певної мети та систематизувати їх у певній логічній, хронологічній послідовності; м) групувати факти за ступенем їхньої значущості й іншими показниками / критеріями; н) складати план до тексту; о) заповнювати смислову лауну на рівні абзацу; п) прогнозувати ймовірне продовження тексту на основі прочитаного, передбачати наслідки явищ / подій, описаних у тексті; р) знаходити у тексті суперечності й невідповідності; с) класифікувати, групувати й систематизувати інформацію, здобуту з декількох англомовних джерел; т) представляти одержану інформацію за допомогою екстралінгвістичних засобів; у) трактувати факти / явища / події на основі здобутої у процесі читання інформації; ф) виконувати математичні розрахунки та інші практичні дії, зокрема, приймати управлінські рішення на основі вилученої з тексту інформації. При чому останні шість умінь є специфічними для читання саме АФНТ.

Оскільки формування всіх вищевіокремлених як прямих об'єктів ТК мовленнєвих умінь читання відбувається в рамках окремого практичного заняття та підготовки до нього, пропонуємо визначати рівень їхньої сформованості в межах поточного ТК.

Група макровмінь в окремому виді читання. Під макровмінням розуміємо сукупність мовленнєвих читальських умінь, які забезпечують вилучення з тексту, смислове опрацювання й використання інформації, що кількісно та якісно відповідає характеру поставленого комунікативного завдання. Прямими об'єктами ТК цієї групи є макровміння в переглядовому, ознайомлювальному та вивчаючому читанні [8, с. 116].

Макровміння в переглядовому читанні забезпечують пошук необхідної інформації за рахунок комплексного застосування таких умінь: 1) прогнозувати загальну тему / ідею тексту на основі його заголовку та екстралінгвістичних засобів подачі інформації; 2) визначати головну думку тексту; 3) встановлювати його загальний зміст.

Макровміння в ознайомлювальному читанні, у свою чергу, забезпечують розуміння основного

змісту тексту у процесі читання за рахунок застосування сукупності таких умінь: 1) визначати загальну тему, ідею та проблему тексту на основі заголовку, підзаголовків та екстралінгвістичних засобів подачі інформації; 2) виділяти головну думку тексту; 3) розуміти основний зміст тексту та визначати послідовність подій у ньому; 4) виокремлювати основні факти; 5) орієнтуватися у структурі тексту; 6) інтерпретувати прочитане.

Насамкінець, макровміння у вивчаючому читанні забезпечують повне розуміння тексту й утворені комплексом таких умінь: 1) розуміти основний зміст тексту та важливі деталі; 2) зіставляти здобуту у процесі читання інформацію з власними предметними / експертними знаннями та досвідом; 3) оцінювати інформацію з точки зору її цінності, новизни, актуальності тощо; 4) коментувати окремі факти з тексту; 5) використовувати вилучену з тексту інформацію для виконання певних практичних дій.

Оскільки формування цих макровмін у студентів триває протягом усього навчання у неможливо ВНЗ, то рівень їхньої сформованості слід перевіряти за допомогою спеціально створених частин з читання комплексних тестів як на матеріалі кожної окремої вивченої теми та матеріалі декількох тематичних блоків по завершенню навчального модуля, так і по завершенню вивчення дисципліни взагалі.

Відтак, вони належать до об'єктів ТК позааудиторного читання, тематичного, модульного й підсумкового ТК.

Група комплексів макровмін у відповідних видах читання. Згідно з Програмою з англійської мови за професійним спрямуванням [6, с. 2], прийнятним рівнем володіння англійською мовою читанням літератури за фахом для студентів-бакалаврів напряму підготовки «Фінанси» є рівень B2+, що передбачає здатність студента адаптувати власні стиль та швидкість читання в залежності від поставленого комунікативного завдання, гнучко та ефективно комбінуючи вищеперелічені макровміння у процесі читання АФНТ. На цій основі визначаємо такі комплекси макровмін у читанні фінансової фахової літератури як об'єкти ТК цієї групи: 1) переглядове → ознайомлювальне; 2) ознайомлювальне → вивчаюче; 3) переглядове → ознайомлювальне → вивчаюче.

Оскільки здатність адекватно застосовувати ці комплекси макровмін у процесі читання є однією із кінцевих цілей навчання майбутніх фінансистів англійської мови у ВНЗ, то прями об'єкти ТК цієї групи співвідносяться з підсумковим ТК.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Установлені таким чином взаємозв'язки видів та об'єктів ТК узагальнено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Взаємозв'язок видів та об'єктів ТК рівня сформованості у майбутніх фінансистів АК у читанні фахової літератури

Види ТК	Об'єкти ТК
Поточний	<ul style="list-style-type: none"> окремі операції, що складають відповідні рецептивні лексичні та граматичні навички читання; власне рецептивні лексичні та граматичні навички читання; окремі мовленнєві вміння читання, необхідні для здійснення відповідного виду читання.
Тематичний	<ul style="list-style-type: none"> рецептивні лексичні та граматичні навички читання на матеріалі окремої теми; макровміння в переглядовому, ознайомлювальному та вивчаючому читанні на матеріалі окремої теми.
ТК позааудиторного читання	<ul style="list-style-type: none"> рецептивні лексичні та граматичні навички читання на матеріалі окремої теми; макровміння в переглядовому, ознайомлювальному та вивчаючому читанні на матеріалі окремої теми.
Модульний	<ul style="list-style-type: none"> рецептивні лексичні та граматичні навички читання на матеріалі декількох тем; макровміння в переглядовому, ознайомлювальному та вивчаючому читанні на матеріалі декількох тем.
Підсумковий	<ul style="list-style-type: none"> макровміння в переглядовому, ознайомлювальному й вивчаючому читанні на матеріалі всіх опрацьованих тем. комплекси макровмін у відповідних видах читання на матеріалі всіх опрацьованих тем.

Ефективне вимірювання рівня сформованості у студентів-фінансистів усіх вищезазначених об'єктів ТК передбачає розробку якісних тестових завдань, що

й становить перспективу подальших наукових пошуків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горчев А. Ю. Объекты, уровни и приемы контроля / А. Ю. Горчев // Иностранные языки в школе. – 1984. – № 6. – С. 68-72.

2. Король Т. Г. Лексична мовна компетенція студентів у читанні англомовної літератури як об'єкт тестового контролю / Т. Г. Король // Вісник КНЛУ. Серія : педагогіка та психологія. – Вип. 15. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2009. – С. 21-31.

3. Король Т. Г. Лінгвістичний аспект тестового контролю англомовної компетенції у читанні майбутніми фінансистами / Т. Г. Король // Збірник наукових праць Ізмаїльського інституту водного транспорту “Філологія, переклад”. – Вип. 43. – Ізмаїл : “СМИЛ” ПБТ, 2009. – С. 115-126.

4. Кушнарьова Т. І. Тестовий контроль рівня володіння майбутніми ветеринарними лікарями вміннями читати англійські тексти за фахом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Т. І. Кушнарьова. – К., 2006. – 181 с.

REFERENCES

1. Gorchev, A. Yu. (1984). Obiekty, urovni i priemyi kontrolya [Objects, Levels and Techniques of Assessment]. *Inostrannye yazyki v shkole. – Foreign Languages at School, 6, 68–72* [in Russian].

2. Korol, T. H. (2009). Leksichna movna kompetentsiya studentiv u chitanni anglomovnoyi literaturi yak obiekt testovogo kontrolyu [Students' Lexical Competence in English Reading as an Object of Testing]. *Visnyk KNLU. Serija : pedagogika ta psihologija – Kyiv National Linguistic University Bulletin. Pedagogy and Psychology, 15, 21–31.* [in Ukrainian].

3. Korol, T. H. (2009). Lingvistichniy aspekt testovogo kontroliu anglomovnoi kompetentsii u chytanni maibutnimi finansystamy [Linguistic Aspect of Testing Future Financiers' English Reading Competence]. *Zbirnyk naukovykh prats Izmail'skogo instytutu vodnogo transportu “Filologiya, pereklad” – Collection of Scientific Papers of Izmayil Institute of Water Transport “Philology, interpretation”, 43, 115–126* [in Ukrainian].

4. Kushnariova, T. I. (2006). Testovyi kontrol rivnia volodinnia maibutnimy veterynarnymy likariamy vminniamy chytaty angliiski teksty za fakhom [Testing

5. Малиюга О. С. Навчання професійно орієнтованого читання наукових англомовних текстів студентів-магістрів аграрних спеціальностей : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О. С. Малиюга. – К., 2007. – 217 с.

6. Програма з англійської мови для професійного спілкування / [Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуснок та ін.] – К. : Ленвіт, 2005. – 119 с.

7. Фоломкина С. К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе : [учебно-методическое пособие] / С. К. Фоломкина. – М. : Высшая школа, 2005. – 255 с.

8. Alderson J. Ch. Into Europe. Prepare for Modern English Exams. Reading and Use of English / J. Ch. Alderson, M. Cseresznyés. – Budapest : Teleki Laszlo foundation, 2005. – 289 p.

9. Douglas D. Assessing Language for Specific Purposes / D. Douglas. – Cambridge : Cambridge University Press, 2000. – 311 p.

Future Veterinarians' Skills in English Reading for Specific Purposes]. *Candidate's thesis.* Kyiv [in Ukrainian].

5. Maliuha, O. S. (2007). Navchannia profesiino orietovanoho chytannia naukovykh anglomovnykh tekstiv studentiv-magistriv ahrarnykh spetsialnostei [Teaching English Agrarian Master-Students to Read English Scientific Texts]. *Candidate's thesis.* Kyiv [in Ukrainian].

6. Bakaieva, H. Ye., & Borysenko, O. A., & Zuienok, I. I., [et al.] (2005). *Programa z angliyskoi movy dlia profesiinoho spilkuvannia [Curriculum in English for Specific Purposes]*. Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].

7. Folomkina, S. K. (2005). *Obuchenie chteniyu na inostrannom yazyke v neyazykovom vuze [Teaching Foreign Reading to Non-Linguistic Students]*. Moscow: Vysshaya shkola [in Russian].

8. Alderson, J. Ch., & Cseresznyés, M. (2005). *Into Europe. Prepare for Modern English Exams. Reading and Use of English.* Budapest: Teleki Laszlo foundation [in English].

9. Douglas, D. (2000). *Assessing Language for Specific Purposes.* Cambridge: Cambridge University Press [in English].

Татьяна Григорьевна Король,

кандидат педагогических наук, доцент кафедры украинского и иностранных языков,
Высшее учебное заведение Укркоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли»,
ул. Коваля, 3, г. Полтава, Украина

АНГЛОЯЗЫЧНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ В ЧТЕНИИ ФИНАНСОВОЙ СПЕЦИАЛЬНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ КАК ОБЪЕКТ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЯ

Статья посвящена проблеме организации тестового контроля англоязычной компетентности в чтении специальной литературы студентами современных высших учебных заведений, а именно определению его содержания. На основе анализа последних исследований в этом направлении обоснована необходимость уточнения объектов тестового контроля англоязычной компетентности в чтении финансовой специальной литературы с учетом как ее лингвостилистических особенностей, так и профессиональных потребностей будущих финансистов. В рамках исследования объекты тестового контроля распределены на прямые и опосредованные. К по-

слідним отнесені предметні / експертні, страноведчі, дискурсивні, мовні лексичні та граматичні знання студентів, їх читальські стратегії. В відповідності з процесом формування англоязычної компетентності в читанні спеціальної літератури в процесі навчання англійському мові в неязыковому вузі визначені наступні групи прямих об'єктів контролю: окремі операції, що складають релевантні рецептивні лексичні та граматичні навички читання; власне рецептивні лексичні та граматичні навички читання; окремі мовні вміння, що забезпечують реалізацію того чи іншого виду читання; макроуміння окремого виду читання; комплекс макроумінь відповідних видів читання. Представлено детальне описання змісту кожної з виділених груп об'єктів тестового контролю на основі методичкої інтерпретації лінгвістических особливостей англоязычного фінансового наукового тексту. Конкретизовано перелік специфічних мовних умінь, пов'язаних з вилученням та використанням інформації з англоязычних джерел в межах професійної діяльності майбутнього фінансиста. Виділені об'єкти контролю пов'язані з видами тестового контролю: 1) поточний тестовий контроль – окремі операції, що складають релевантні рецептивні лексичні та граматичні навички читання; власне рецептивні лексичні та граматичні навички читання; окремі мовні вміння, що забезпечують реалізацію того чи іншого виду читання; 2) тематичний тестовий контроль та тестовий контроль внеаудиторного читання – власне рецептивні лексичні та граматичні навички читання та макроуміння просмотрового, ознайомительного та вивчаючого читання на матеріалі окремої теми; 3) модульний тестовий контроль – власне рецептивні лексичні та граматичні навички читання та макроуміння просмотрового, ознайомительного та вивчаючого читання на матеріалі декількох тем; 4) підсумковий тестовий контроль – макроуміння окремого виду читання та комплекси макроумінь відповідних видів читання на матеріалі всіх вивчених тем. Отримані результати можуть бути використані для розробки якісних тестових завдань по читанню.

Ключові слова: тестовий контроль, англоязычна компетентність в читанні спеціальної літератури, об'єкт тестового контролю, прямий об'єкт контролю, опосередований об'єкт контролю, операції, рецептивні навички читання, мовні вміння читання, макроуміння окремого виду читання, англоязычний фінансовий науковий текст.

Tetiana Korol,

*PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), associate professor,
Department of the Ukrainian and Foreign Languages,
Higher Educational Establishment of Ukrkoopspilka
"Poltava University of Economics and Trade",
3, Koval Str., Poltava, Ukraine*

COMPETENCE IN READING SPECIALIST FINANCIAL LITERATURE IN ENGLISH, AS A TESTING SUBJECT

The article deals with the issue of the arrangement of testing competence in reading specialist financial literature in English at modern higher educational establishments, namely with its contents determination. The need in the specification of testing subjects of future financiers' competence in English reading is based on the analysis of current investigations in this field. In this case both stylistic and linguistic peculiarities of English financial texts and professional needs of future financiers should be taken into consideration. Analyzed testing subjects were divided into direct and indirect ones. Students' background knowledge, socio-cultural knowledge, lexical and grammar knowledge as well as their reading strategies are considered as indirect testing subjects. According to the process of forming English reading competence during English language teaching at a non-linguistic higher educational institution the following testing groups were singled out: certain operations, making up relevant receptive lexical and grammar reading sub-skills; proper receptive lexical and grammar reading sub-skills; certain reading skills, providing the implementation of a particular reading type; macro-skills of a particular reading type; combination of macro-skills of relevant reading types. The contents of each testing subject group is described in details and based on the methodical interpretation of linguistic and stylistic peculiarities of English financial scholarly texts. The list of particular reading skills, connected with the retrieval and uses of the information presented in English scholarly sources in future financier's professional activity is specified. Determined testing subjects were matched to the relevant testing types: 1) monitoring testing – certain operations, making up relevant receptive lexical and grammar reading sub-skills; proper receptive lexical and grammar reading sub-skills; certain reading skills, providing the implementation of a particular reading type; 2) thematic testing and home-reading testing – proper receptive lexical and grammar reading sub-skills and macro-skills of scanning reading, reading for gist and critical reading tested on the materials of a particular topic; 3) module testing – proper receptive lexical and grammar reading sub-skills and macro-skills of scanning reading, reading for gist and critical reading tested on the materials of several topics at a time; 4) summative testing – macro-skills of a particular reading type and combination of

macro-skills of relevant reading types tested on the full range of studied topics. The obtained results may be applied to the development of efficient test tasks for reading.

Keywords: testing, competence in reading specialist financial literature in English, testing subject, direct testing subject, indirect testing subject, operations, receptive reading sub-skills, reading skills, macro-skills of a particular reading type, English financial scholarly text.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор О. А. Федії

Подано до редакції 18.05.2015
